

กรุงเทพธุรกิจ Krungthep Turakij Circulation: 200,000 Ad Rate: 2,400	Section: จุดประกาย/- วันที่: จันทร์ 25 พฤศจิกายน 2562 ปีที่: 33 ฉบับที่: 11386 หน้า: 2(ซ้าย) Col.Inch: 67.72 Ad Value: 162,528 PRValue (x3): 487,584 คลิป: สีสี่ คอลัมน์: สมรู้ร่วมคิด: ยี่เป็งปีต่อไป ลอยอะไรดี?
--	---

ยี่เป็งปีต่อไป ลอยอะไรดี?

| ล้วก็เป็นไปตามคาดหมาย ปัญหาระหว่างเทศกาลยี่เป็ง-ลอยกระทงของเมืองเชียงใหม่ก็คือ ‘การปล่อยโคมลอย’ ที่แม้ว่าจะมีประกาศห้ามปล่อยในพื้นที่ปลอดภัยการบิน หมายถึงอำเภอเมืองทั้งอำเภอ แล้วจัดให้มีการปล่อยได้ตามสถานที่ต่างๆ รอบนอก ทว่า ก็ยังมีการปล่อยเจ้าไฟลอยฟ้ากันอย่างโจ่งครึมใจกลางเมือง มีความพยายามตรึงกำลังตรวจตราของเจ้าหน้าที่ยึดโคมลอยจากมือนักท่องเที่ยวและพ่อค้าแม่ค้าที่ลอบเอามาขาย แต่ก็ไม่เป็นผล เขตเมืองก็ยังปรากฏโคมลอยบนฟ้าท้าทายมาตรการ บางลูกตกในจวนผู้ว่าราชการจังหวัดด้วยซ้ำไป

ฟังดูเหมือนแค่เรื่องตลกๆ แต่มันไม่ตลก และไม่ใช่แค่เรื่อง ‘ห้าม’ หรือ ‘ไม่ห้าม’ โคมลอย หรือแค่นั้นไปก็บังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดขึ้นสิ

ปัญหาโคมลอยในวันยี่เป็ง-ลอยกระทงมันลึกซึ้งกว่านั้น เพราะแค่การถกเถียงกันว่าจะสามารถอนุญาตให้ลอยโคมได้หรือไม่นั้น ยังสะท้อนไปถึงรากเหง้าความลึกซึ้งทางความคิดและข้อมูลของผู้เกี่ยวข้อง แถมเทศกาลนี้ของเชียงใหม่ ก็เป็นเทศกาลขึ้นชื่ออยู่ในปฏิทินท่องเที่ยวนานาชาติ ความซับซ้อนของปัญหาก็ตามมา

คือถ้ายังคิดทำและแก้ปัญหาแบบเดิมๆ ความขัดแย้ง+สับสนอลหม่านก็จะวนกลับมาในปีหน้า ปล่อยให้ประชาชนแบ่งข้างเถียงกัน ‘เอา-ไม่เอา’ โคมลอย แล้วก็ปล่อยให้นักท่องเที่ยวที่อุตส่าห์วางแผนเดินทางมาผจญกับความไม่แน่นอนของกฎกติกา ปีก่อนตรึงนี้ปล่อยได้ ปีนี้ไม่อนุญาต แต่อ้าว..ในยุทูปเขาก็แนะนำว่าปล่อยได้นี่

ความจริงที่เป็นอยู่ก็คือ **เวลานี้การสื่อสารขายการท่องเที่ยวของเราได้ ‘นิยาม’ เทศกาลยี่เป็ง-ลอยกระทงว่าคือ Lantern festival เทศกาลแห่งโคมไฟ-โคมลอยไปเรียบร้อยแล้ว** ลองเสิร์ชเร็วๆ ก็ได้พบชุดถ้อยคำว่าด้วย lanterns เหล่านี้มากมาย...

นี่เป็นอีกหนึ่งความขัดแย้งของผู้คนที่ไม่ใคร่มีใครคิดอยากเข้าไปแก้จริงจัง อันที่จริง **คนล้านนาไม่เคยมีลอยกระทง** เพราะล้านนาเรามีเทศกาลยี่เป็ง (เพ็ญเดือนยี่เห่นือ) ของเขาอยู่แล้ว รากเหง้าเดิมเป็นคนละประเพณี ยี่เป็งผูกพันกับศาสนา มีภาควัด คืองานเทศน์ใหญ่ กิจกรรมภาควัดนี่ปนสนุกด้วย เขาวางกต ประตูปา ฯลฯ ล้วนแต่สอดแทรกกันยาวด้วยพุทธประวัติ แน่นอนงานแบบนี้ก็ต้องมีภาคชาวบ้าน สนุกสนาน บันเทิง จุดประทีปโคมไฟให้สว่างไสว มีบอกลไฟ ตะไลพลุก็ออกมาจุดเล่นกัน

ขณะที่ลอยกระทงแม้จะเริ่มจากพระราชพิธีจองเปรียงในราชสำนัก แต่นอกรั้ววังคืองานสนุกสนานล้วนๆ เพ็ญเดือนสิบสองเป็นเดือนที่ฟ้าสวยฝนชก คนไทยเราสนุกกันตั้งแต่ออกพรรษางานกลืน แข่งเรือกันมาเดือนเต็มๆ แล้วก็ตบตูดด้วยลอยกระทง ซึ่งหนุ่มสาวยุคโน้นมีเรื่องราวก๊วกกักกันมากมายจากงานนี้ เพราะนานๆ บรรดาสาวๆ ได้ออกมานอกบ้านหน

ลอยกระทงกับยี่เป็งเริ่มปนเปกันเมื่อมีการคมนาคมและติดต่อเชื่อมโยงกัน

กรุงเทพธุรกิจ Krungthep Turakij Circulation: 200,000 Ad Rate: 2,400	Section: จุฬประกาย/-			
	วันที่: จันทร์ 25 พฤศจิกายน 2562			
	ปีที่: 33	ฉบับที่: 11386	หน้า: 2(ซ้าย)	คลิป: สีสี่
	Col.Inch: 67.72	Ad Value: 162,528	PRValue (x3): 487,584	
	คอลัมน์: สมรู้ร่วมคิด: ยี่เป็งปีต่อไป ลอยอะไรดี?			

ระหว่างสยามกับล้านนาเชียงใหม่ ลัทธิธรรมเนียมแบบสยามถูกนำมาละเล่นปรับใช้กัน บางตำราบอกว่าตั้งแต่พระราชยาเจ้าดารารัศมีเสด็จกลับโน่น ต่อจากนั้นการลอยกระทงก็เริ่มเป็นที่ยอมรับ เป็นการละเล่นผสมผสานใหม่-เก่าเข้ากับยี่เป็งของเดิม

สมัยผู้เขียนมาอยู่เชียงใหม่เมื่อ 20 กว่าปีก่อน ตามบ้านเรือนผู้คนยังตกแต่งประตูป่า จุดผางประทีป ตามโคมไฟประดับสวยงาม งานที่วัดก็มี แล้วการละเล่นภาค ‘ลอยกระทง’ รึมน้ำก็สนุก มีแห่กระทงใหญ่ กระทงเล็ก

นับจากการบูมของปีที่ท่องเที่ยวไทย สงกรานต์กับลอยกระทงเชียงใหม่เป็นเทศกาลที่อยู่ในปฏิทินท่องเที่ยวโลกที่มีแต่ภาพความสนุกสนานสวยงาม ใครๆก็อยากมาเยือน

แต่อย่างไรก็ตาม ‘ภาพจดจำ’ ในยุคแรกของยี่เป็ง-ลอยกระทงเชียงใหม่ก็คือ กระทง ขบวนแห่ สีสันริมน้ำ แนนอนมีพลุดอกไม้ไฟบ้าง แต่ไม่ใช่มหกรรมโคมลอยอย่างเช่นทุกวันนี้

โคมลอยมากๆ เต็มท้องฟ้าเพ็งเกิดเมื่อ 10 กว่าปีมานี้เอง เจ้ากิจกรรมใหม่ปล่อยโคมไฟลอยขึ้นฟ้ามาแรงแซงพี่ๆ จนการลอยกระทงภาคน้ำเป็นแค่กิจกรรมประกอบ ดังที่ปรากฏในการโปรโมทการท่องเที่ยวออกไปในต่างประเทศที่ได้ยกมาอ้างแล้ว

โคมลอยเคยทำให้บ้านเรือนผู้คนเสียหายเกิดไฟไหม้ที่ย่านกาดหลวงนั้นเกิดเมื่อก่อนปี 40 มีตัวแทนชาวบ้านย่านกาดหลวงมาแถลงเรียกร้องให้ยกเลิกการเล่นโคมลอย เพราะมันอันตราย...นี่คือเสียงเรียกร้องของชาวเมืองยุคแรกๆ ที่ไม่ต้องการโคมลอย ซึ่งมันก็เยอะจัดจริงๆ จำได้ว่าพอใกล้เทศกาลจะมีรถเปิดท้ายเอาโคมลอยมาขายริมถนนละลานตาไปหมด ใครใคร่ค้า..ค้า

20 ปีมาแล้วที่ข้อถกเถียงว่าด้วยโคมลอยเกิดและดำรงอยู่ เมื่อใกล้ถึงเทศกาลที่ เสียงคัดค้านไม่เห็นด้วย กับเสียงที่เห็นด้วยก็ดังประสานขึ้นที่ แรกๆก็แค่เสียงวิจารณ์กระทั่งมีปีที่ คสช.ประกาศห้ามเด็ดขาด โคมลอยจึงหายไปจากท้องฟ้าวันเพ็ญเดือนสิบสองได้จริงๆ หนึ่งปี จากนั้นก็เริ่มมีกฎกติกาใหม่ เพราะทหารเองก็เริ่มรู้ว่าการห้ามเด็ดขาดส่งผลกระทบกับการท่องเที่ยว เลยเริ่มมีนโยบายให้ผู้ประสงค์จะปล่อยโคมไปขออนุญาต ทั้งจำนวนลูกและสถานที่ปล่อย นัยว่าเพื่อสามารถควบคุมความปลอดภัย

แต่นั้นละ มาตรการนี้มีทั้งดีและเสีย ข้อดีคือเป็นที่เป็นทาง แต่ข้อเสียคือมีคนได้ผลประโยชน์เต็มๆ จากการขายบัตรขายทัวร์เฉพาะกลุ่ม มาล่าสุดนี้ก็เช่นกันมีคนที่ยื่นคำร้องไม่เห็นด้วย แล้วก็มีเสียงหนุนให้สามารถลอยได้เป็นที่เป็นทางโดยให้ไปขออนุญาต (เพื่อจะขายบัตรนักท่องเที่ยว) แบบเดิม ที่เพิ่มเติมคือพอถึงเวลาจริง เขาก็ปล่อยกันประอะทุกพื้นที่ ทั้งจุดที่ห้ามด้วย โดยไม่สนใจอะไร... นักท่องเที่ยวบางคนดูภาพเก่าจากยูทูบ ก็เข้าใจว่าเทศกาลนี้เขาปล่อยโคมลอยริมน้ำกันเสรี ไม่รู้หรือกว่าปีไหนเขามีคำสั่งห้าม ปีไหนไม่ห้าม จึงเป็นที่มาของโคมลอยเต็มฟ้าในพื้นที่ต้องห้ามอย่างที่เห็นกัน

คำถามน่าสนใจก็คือ เราจะเป็นเช่นนี้กันต่อไปปีหน้าอีกไหม? ข้อถกเถียงว่าด้วยโคมลอยได้หรือไม่ทั้งหนุนค้านควรจะมีการจัดการให้ชัดเจนกันไป เช่นเดียวกับการนิยามความหมายเทศกาลยี่เป็ง-ลอยกระทงเชียงใหม่ ที่ถูกโปรโมทให้กลายเป็นงานอะไรที่ห่างไกลจากเทศกาลงานเดิมไปทุกขณะ

เชื่อไหม คนที่เขาจะมาเที่ยวในวันเพ็ญเดือนสิบสองปีหน้า เขอยกมาสนุกกับเทศกาลแห่งแสงสีแล้วได้ปล่อยโคมเล่น ซึ่งถ้าไม่มีการจัดการใดๆ เราก็อาจจะมีการประกาศห้ามปล่อยโคมริมแม่น้ำปิงและเขตอำเภอเมืองกันอีกรอบ โดยที่นักท่องเที่ยวก็ไม่ได้รับรู้ด้วย เพราะเรามักจะประกาศกันกระชั้นๆ แล้วก็เลิกแบบเดิมๆ

ประชาชนก็เถียงกันแบบเดิมๆ อีกรอบ... ดังที่เคยเป็นมา